

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**MODEL RAZVOJA IGRALNIŠKEGA TURIZMA NA PRIMERU
PORTOROŽA**

Ljubljana, maj 2011

JERNEJ BOLKA

IZJAVA

Študent Jernej Bolka izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Janeza Siršeta, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 5.5.2011

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 KRATKA ZGODOVINA TURIZMA IN IGRALNIŠTVA V PORTOROŽU	2
1.1 Predstavitev Portoroža in občine Piran	3
1.2 Turizem v Portorožu	4
1.3 Igralništvo v Portorožu.....	5
2 PREDSTAVITEV TURISTIČNE PONUDBE PORTOROŽA	6
2.1 Hoteli, nastanitve in gostinstvo	6
2.2 Igralnice in zabava	7
2.3 Prireditve in kongresi	7
2.4 Wellness & Spa.....	7
2.5 Navtika, letališče in šport.....	7
3 PREDSTAVITEV GOSPODARSKE DRUŽBE CASINO PORTOROŽ D.D.	8
4 PROBLEMATIKA IGRALNIŠKE DEJAVNOSTI	11
4.1 Sodobni trendi v svetu in pri nas.....	11
4.2 Povezava igralništva in turizma	12
4.3 Problem igralništva v Portorožu	13
5 ANALIZA TRGA IN KONKURENCE	13
5.1 Analiza trga	13
5.2 Analiza konkurenčnih destinacij	16
5.3 Prednosti in priložnosti za razvoj igralništva v Portorožu / SWOT analiza	18
6 PREDLOG IGRALNIŠKO-TURISTIČNEGA RAZVOJNEGA MODELA NA PRIMERU TURISTIČNEGA KRAJA PORTOROŽ	20
6.1 Predlog modela	20
6.2 Zakonodajne rešitve in strateške usmeritve	24
6.3 Razvoj igralniško – turističnega centra za Portorož.....	24
SKLEP	26
LITERATURA IN VIRI	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Gibanje obiska v družbi Casino Portorož d.d. v letih 2007-2010	10
Tabela 2: Gibanje indeksa vstopov v družbi Casino Portorož d.d. skozi mesece v letih 2007-2010.....	11
Tabela 3: SWOT analiza igralniško-zabavišnega centra Portorož.....	18

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz povezanosti različnih ponudb v celovito zgodbo igralniško zabaviščnega resorta	23
Slika 2: Prikaz sodobnega igralniško zabaviščnega centra v Portorožu	25

UVOD

Portorož že od nekdaj velja za enega najbolj prepoznavnih turističnih krajev v Sloveniji. Turizem se je začel v Portorožu razvijati že v 19. stoletju, pred tem pa je bilo za kraj značilno predvsem ribištvo in poljedelstvo. Začetki so temeljili predvsem na hotelski in zdraviliški dejavnosti, kmalu za tem pa so v Portorožu odprli igralnico, ki je kot dodatek k turistični ponudbi kraja, razumljivo pripomogla k povečanju števila turistov oziroma obiskovalcev.

Igralnica v tedanjem času je kot izvirna in skoraj eksotična ponudba dajala že ob samem začetku kraju in celotni slovenski obali pridih ekstravagantnosti, prestižnosti. Igralnice so bile samo na elitnih lokacijah, v mondenih letoviščih, namenjene predvsem premožnejšemu sloju turistov in enodnevnim obiskovalcem. S svojo prisotnostjo so kraju, kjer so obstajale, dajale pečat odličnosti in prvorazrednosti. Že samo dejstvo, da je turistično letovišče premoglo igralnico, je predstavljalo določen kvaliteten nivo celotne turistične ponudbe destinacije.

Današnja turistična ponudba v Portorožu poleg klasične hotelske ponudbe temelji predvsem na igralništvu, deloma pa tudi na wellness in kongresni dejavnosti. Turistična ponudba enega glavnih nosilcev turistične dejavnosti v Sloveniji je dolga desetletja nespremenjena, toga in neprilagojena modernim težnjam današnjega turista. Spremembe so več kot očitno zelo potrebne, zato je obvezna temeljita in konceptualna sprememba v turistični ponudbi v Portorožu, saj bo v nasprotnem primeru v Portorožu vsako leto manj gostov.

Glavni problem enega izmed najbolj prepoznavnih turističnih krajev v Sloveniji je v skromni turistični ponudbi, posledično majhnem številu gostov oziroma so gostje večinoma obiskovalci igralnic. Turistično ponudbo za sezonske turiste v Portorožu danes praktično predstavlja samo igralnica in dva igralna salona ter dotrajan mini golf in nekaj teniških igrišč. Glede na vlaganja v turizem v drugih okoljih in državah pa tovrstna ponudba pelje v propad obalnega turizma v Sloveniji, saj je turistična ponudba v drugih obalnih destinacijah veliko bogatejša in pestrejša, kar posledično pritegne veliko več ljudi. V Portorožu se premalo posvečajo turistom, ki bi kraj obiskovali skozi vse leto in ne le v poletnih mesecih. Gost, ki kraj obišče v jesenskem ali zimskem času, je prepuščen samemu sebi, nima možnosti rekreacije, nakupovanja, zabave in drugih možnosti pristočasnih aktivnosti. Ostane mu poležavanje v hotelu, namakanje v zastarelih bazenih in preživljanje večerov v samopostrežnih hotelskih restavracijah.

Glede na potencial, ki ga ima Portorož kot prepoznavno turistično letovišče z ugodno lokacijo in podnebjem, je seveda potrebno nenehno vlaganje v razvoj kraja in bogatitev turistične ponudbe. Razvoj igralniško zabavišnega centra je zagotovo prvi korak k izboljšanju turistične ponudbe v kraju in regiji, zato bi morala biti taka investicija v interesu kraja, regije in konec koncev tudi države, ki bi s povečanjem števila turistov, z večjo prepoznavnostjo in ugledom kraja prav tako veliko pridobila.

Cilj portoroškega turizma je popestriti in razširiti turistično ponudbo, se osredotočiti tudi na druge dejavnosti in ne samo na igralništvo in s tem povečati število turistov, nočitev, prepoznavnost kraja, regije in konec koncev tudi države in slovenskega turizma. Cilj je tudi v igralniško zabavišni center privabiti čim več družin, kar pa bi omogočila pestrejša ponudba, ki ne bo zajemala samo klasičnih iger na srečo - hazardiranje, pač pa tudi zabavo za vsak žep, možnost nakupovanja, rekreacije, vrhunske kulinarike, sprostitev in podobno.

Število gostov bi bilo potrebno povečati predvsem v mesecih izven glavne sezone, torej od septembra do aprila. Z bogato ponudbo in dobro zasnovanim projektom igralniško zabavišnega centra so vsi cilji in želje prav gotovo realno dosegljivi.

Portoroški turizem svoj vrhunec doseže v poletnih mesecih in kakšen teden okoli Božiča in novega leta ter Velike noči. Turistična ponudba, ki ne bi bazirala samo na igralništvu in kopalnem turizmu v poletnih mesecih, bi pritegnila širšo skupino ljudi in bi s tem pripomogla k večjemu številu turistov skozi celo leto.

Izpopolnjena ponudba na vseh področjih, od igralništva, hotelirstva, igrišča za golf, teniška igrišča, športni center, zdravstveno rehabilitacijski center, kongresni center pa vse do nakupovalnega središča, je osnova za izpeljavo projekta in dosego dolgoročnega cilja razvoja turizma in predvsem večjega števila gostov. Vizija občine bi morala temeljiti na skupnem sodelovanju vseh podjetij v Portorožu in celotni občini, ki bi skupaj lahko ustvarili in posledično tudi tržili igralniško zabavišni center. Povezanost in dobro sodelovanje podjetij na lokalni ravni je nujno potrebno za dosego zastavljenih ciljev, saj podjetja kot povezani poslovni partnerji v sklopu igralniško zabavišnega centra veliko lažje dosežejo zastavljene cilje, kot pa kot samostojni poslovni subjekti. Prav tako je marketing široke in bogate turistične ponudbe določenega kraja kot celote oziroma v tem primeru igralniško zabavišnega centra veliko bolj učinkovit kot pa trženje posameznih storitev.

Namen diplomske naloge je predstaviti sedanjo relativno skromno turistično ponudbo v Portorožu in kot cilj opredeliti smernice za hitrejši razvoj turizma v tem kraju, ki naj bi slonel predvsem na celoviti ponudbi, kjer bi se za vsakega našel prijeten kotiček za preživljanje prostega časa. Z razvojem igralniško zabavišnega centra bi torej turistična ponudba postala bogatejša, pestrejša in bolj privlačna. Glede na razpoznavnost kraja bi se bogato turistično ponudbo dalo dobro tržiti in s tem kraju prinesiti veliko koristi.

1 KRATKA ZGODOVINA TURIZMA IN IGRALNIŠTVA V PORTOROŽU

Turizem in igralništvo sta dve dejavnosti, ki od nekdanj spremljata in narekujejeta razvoj Portoroža. Večina prebivalcev je tesno povezana in hkrati tudi odvisna od turistične sezone na slovenski obali, zato je zgodovina turizma dolga in zanimiva. Igralništvo v Portorožu pa od nekdanj predstavlja glavno turistično atrakcijo na slovenski obali.

1.1 Predstavitev Portoroža in občine Piran

Portorož je obmorsko letovišče za številne turiste v poletnih mesecih že vrsto let. S svojo majhnostjo in cenovno dostopnostjo je iz leta v leto pridobival na svoji priljubljenosti. Portorož je prepoznaven turističen kraj tudi izven Slovenije, saj je zelo priljubljen predvsem med Italijani. Z ugodnimi prometnimi povezavami in urejenim parkiriščem je lokacija še posebej primerna. V prid lokacije govori velika prepoznavnost kraja, ki slovi kot uveljavljeno turistično letovišče, katere glavni adut je poleg igralnštva tudi kulinarika, ki je glavni pritegovalni element za italijanskega gosta, katerih je v Portorožu že vrsto let največ, zato so eni izmed ciljnih gostov prav oni. Poleg sezonskega turizma v poletnih mesecih in igralnštva se v kraju v zadnjih letih razvija tudi kongresni in wellness turizem.

Občina Piran zavzema skrajni severozahodni del Istrskega polotoka, sestavljajo pa jo srednjeveški Piran, mondeni Portorož, turistična naselja Lucija, Strunjan in Sečovlje ter vasice v zaledju slovenske Istre. Občina Piran po turistični razvitosti sodi v sam vrh med slovenskimi občinami in se ponaša z naravnimi znamenitostmi s področja kulture in umetnosti. Občina Piran se razprostira na površini skoraj 50 km², dolžina morske obale je 18 km, v občini je manjše letališče Sečovlje, marina z več kot 1000 privezi manjših in večjih plovil. Glavna gospodarska dejavnost je turizem, nosilce turizma pa predstavljajo portoroški hoteli in igralnica v Portorožu. Občina Piran ima približno 17.400 prebivalcev, od tega dobro polovico žensk.

Kraj Sečovlje je že od nekdaj znan po solinah, ki že vrsto let prispevajo h gospodarskemu razvoju kraja oziroma občine. Že v srednjem veku so na območju današnjih solin ljudje oblikovali solinska polja, katera nastanejo na močvirnatih tleh zaradi stika kopnega in morja. Soline naj bi se tako prvič pojavile že v 12. stoletju, prve večje količine soli pa so na območju Sečovelj začeli pridobivati v 14. stoletju, ko se je s to dejavnostjo preživljalo več kot 500 družin. Solinarstvo se je razvijalo vse do danes, ko panoga ostaja delujoča na približno 700 hektarjih solinskih polj. Na delu starih in nedelujočih polj, se danes nahaja solinarski muzej, kjer je celovito prikazano pridelovanje soli, razvoj solinarstva in način življenja solinarjev skozi stoletja. Krajinski park Sečoveljske soline je tudi eden izmed zavarovanih območij občine Piran s strani Zavoda za varstvo narave Republike Slovenije.

Piransko podeželje predstavljajo male vasice ob morju, ki so znane po turističnih kmetijah, domači istrski hrani in vinu. To območje velja za najsevernejši del Istre, kjer še uspevajo oljke. Zaradi ugodnih klimatskih razmer in ugodno maščobno sestavo je olje s tega področja še posebej iskano. V istrskih torklah lahko poizkusimo sveže iztisnjeno deviško oljčno olje, v istrskih vinskih kletah pa domačini z veseljem ponudijo najnovejši vinski pridelek. Turistične kmetije v slovenski Istri pa ponujajo tudi počitnikovanje oziroma dopustovanje na malce drugačen, ne povsem klasičen način.

Fiesa je manjši kraj v zalivu nedaleč od Pirana, ki velja za kopalniško počitniški center z nekaj hoteli in avtokampom. Fiesa je poznana tudi po dveh sladkovodnih jezerih v neposredni bližini morja.

Strunjan velja za tretji največji kraj v občini. V preteklosti je bil kraj poznan tudi po solinah, vendar pa je danes aktiven le še majhen del teh. Ob morju, s pogledom na sosednji Piran, stoji vila zelo znanega italijanskega violinista Giuseppa Tartinija, ki jo danes uporabljajo v protokolarni namene. Glavni del turističnih prihodkov ustvarijo v poletnih mesecih s kopalnim turizmom.

Mesto Piran je skozi svoj razvoj najbolj obdržalo svoj prvoten, srednjeveški videz. Ozke ulice, stisnjene hiše, majhno пристanišče, kulturna dediščina in slikovita lega dajejo mestu značilen mediteranski značaj. Najbolj znane mestne znamenitosti so Tartinijev trg, Stolna cerkev Svetega Jurija, veličastno mestno obzidje, občinska palača, morski akvarij, pomorski muzej, Tartinijeva hiša, mestni arhiv, številne druge galerije in muzeji. Turizem se je v Piranu začel hitreje razvijati šele ob koncu 19. stoletja, pred tem so v mestu prevladovali umetniki, mesto je živelo za kulturo. Ob koncu 19. stoletja pa so prav domačini spodbudili razvoj turizma v mestu, saj so s tem uvideli možnost dodatnega zasluga. K razvoju turizma v Piranu je najbolj pripomogla izgradnja železniške proge na relaciji Trst-Poreč in razvoj zdraviliškega turizma v sosednjem Portorožu. Število gostov v Piranu se je torej v tem času povečalo predvsem po zaslugi razvoja zdraviliškega turizma v Portorožu. Piran danes velja za poletno letovišče, ki poleg klasičnega kopalnega turizma ponuja ogled muzejev in starega mestnega jedra. V času visoke sezone pa ponudbo popestrijo tudi z glasbenimi in kulturnimi točkami na mestnem - Tartinijevem trgu (Opis občine Piran, 2007).

1.2 Turizem v Portorožu

Portorož v občini Piran od nekdaj velja za vlečnega konja turizma, vendar pa je bil Portorož pred začetkom turizma bolj poznan kot kraj, kjer je bilo razvito ribištvo, poljedelstvo, vinogradništvo in oljkarstvo. Kraj se je razvijal tudi na račun solinarstva (Sečovlje, Lucija, Strunjan) in ladjedelništva (Bernardin). V Portorožu je bila v manjših okvirih v primerjavi z drugimi slovenskimi kraji razvita tudi trgovina in celo nekaj industrije. Industrijo je predstavljala kemična tovarna v centru Portoroža, ki je proizvajala kozmetične izdelke, predvsem izdelke za zaščito kože pred soncem. Kmalu zatem, proti koncu 12. stoletja, pa se je v Portorožu z okolico začel razvijati tudi turizem. Portorož je že od 13. stoletja dalje poznan kot zdraviliški kraj, vendar pa se je v tem kraju pravi zdraviliški turizem hitreje začel razvijati šele v drugi polovici 19. stoletja. Razvoj zdraviliškega turizma v Portorožu so spodbudili domači zdravniki in mestni možje, ki so se zavedali potenciala, ki v mestu ni izkoriščen tako kot bi lahko bil. Sprva so zdravili predvsem s solinskim blatom in pitjem solnice, kasneje, ko se je tovrstno zdravljenje dobro uveljavilo, pa so v mestu zgradili zdravilišče in kopališče, s čimer so povečali število turistov in prepoznavnost kraja. Razvoj zdraviliškega turizma je spodbudil gradnjo luksuznih vil, apartmajev in novih hotelov, s čimer se je število gostov iz

leta v leto povečevalo. Prej redko poseljen zaliv je kmalu postal priljubljena počitniška in zdraviliška destinacija. Proti koncu 19. stoletja so v Portorožu na pobudo avstrijskega ministra za obrambo odprli tudi vojaško okrevališče za Avstro-Ogrske vojake in oficirje, kar je še dodatno utrdilo Portorož kot zdraviliški kraj. V začetku 20. stoletja so zaradi vse večjih potreb po sprejemu bogatih in zahtevnih gostov zgradili luksuzni Hotel Palace, ki je še danes, pa čeprav dodobra prenovljen, zaščitna točka hotelskega turizma in kraja nasploh. Hotel je veljal za enega največjih in najlepših na Jadranu in je nadaljeval s portoroško tradicijo zdraviliškega turizma in svojim gostom ponujal blatne kopeli in številne bazene s slanico. Vse večja priljubljenost kraja je zahtevala gradnjo novih hotelov in počitniških hišic in tudi igralnice. Rekordno število gostov v enem letu je Portorožu preprečil izbruh prve svetovne vojne.

Razvoj turizma je v času med obema svetovnjima vojnama razumljivo stagniral in nov začetek dočakal šele v drugi polovici 20. stoletja. Hotele v Portorožu so med vojnama uporabljali za bolnišnice, turizem pa je po vojni, prešel pod italijansko oblast in čakal na nov začetek. Nov zagon portoroškega turizma po prvi svetovni vojni pa ni prinesel zelenih rezultatov, saj je število gostov, po novem večinoma Italijanov, strmo upadal. Druga svetovna vojna je ponovno preprečila nadaljni razvoj kraja, tokrat je bil premor zaradi gospodarskih in političnih nesoglasij zelo dolg in je trajal skoraj četrt stoletja. Tako lahko o ponovnem oživljanju portoroškega turizma govorimo šele v drugi polovici 20. stoletja, ko so se začeli obnavljati in graditi novi hotelski kompleksi, igralnica in tudi marina v Luciji in seveda letališče v Sečovljah (Opis Portoroža in razvoj turizma v kraju, 2009).

Portorož danes velja za moderno turistično letovišče, ki ob številnih hotelih nudi tudi možnost hazardiranja. Ponaša se s svojim letališčem in marino, v zadnjem času pa je vedno več poudarka tudi na kongresnem in wellness turizmu. Turistično ponudbo v poletnih mesecih popestrijo z glasbenimi nastopi na mestni ploščadi in plaži ter kulturno zabavnimi prireditvami v portoroškem Avditoriju. Vrhunec turistične sezone v Portorožu predstavlja prva polovica meseca avgusta, ko so hoteli na račun italijanskih gostov polno zasedeni.

1.3 Igralništvo v Portorožu

Zgodovina igralništva v Portorožu se začne že v davnem letu 1913 v okviru Avstro-Ogrske monarhije, ko se je na istem kraju pojavila zamisel po ustanovitvi Casino-ja, ki je sčasoma prerasel v prostor, kjer so se odvijala pomembna družabna srečanja. Torej že takrat to ni bil samo prostor iskanja spremenljive sreče, ampak tudi organizator glasbenih večerov, plesnih zabav, razstav, različnih predstav in športne zabave.

Igralnico torej od samega začetka spremlja poleg dramatične atmosfere, ki jo tako slikovito opisujejo prvi udeleženci, tudi hladno nadzorovanje, red, organizacija, poslovnost in smisel za napredek kraja. Po večletnem obratovanju je zaradi vojne igralnica zaprla vrata svojim obiskovalcem.

"Leta 1963 je bil v občini Piran ustanovljen Zavod za pospeševanje turizma, ki je med drugim registriral tudi prirejanje posebnih iger na srečo. Tako, da je bila konec leta 1964 ponovno realizirana zamisel, da se v okviru omenjenega zavoda, v starem hotelu Palace v središču Portoroža odpre igralnica, ki je imela za cilj pritegniti v ta kraj čim več tujih gostov, saj takratna zakonodaja ni dopuščala lastnim državljanom udeležbe pri igri na srečo. Po razgovoru z raznimi tujimi interesenti je bila dne 26.11.1964 z italijansko družbo C.E.G.A. (Compagnia Esercizi Grandi Alberghi) iz San Rema sklenjena pogodba o organiziranju igralnice v Portorožu. Skupščina občine Piran je na seji dne 07.12.1964 k tej pogodbi izdala soglasje ter sprejela ustrezen sklep o ustanovitvi posebne poslovne enote Zavoda za pospeševanje turizma, ki se je imenovala Igralnica Casino Portorož. Otvoritev igralnice je bila dne 24. 12. 1964 v avli hotela Palace v Portorožu. Pogodba z italijansko družbo C.E.G.A. je bila sklenjena zaradi pomanjkanja sredstev, kadra in izkušenj na tem specifičnem področju. Tuja družba je strokovno in denarno (upravljala je z deviznimi sredstvi za igre) vodila igralnico Casino Portorož. Zaradi vedno večjih nesporazumov je junija 1967 prišlo do prekinitve pogodbe z družbo C.E.G.A. Kljub temu je obisk naraščal in v igralnici so prostori začeli postajati premajhni" (Casino Portorož d.d., 1995).

"Z vse večjim zanimanjem tujih gostov je prostorsko stisko podjetje ugodno rešilo skupaj s turistično gostinskim podjetjem Metropol Portorož (danes Hoteli Metropol d.d.), ki je začelo graditi nov hotel s posebnimi prostori za igralnico, kamor se je igralnica iz starega Palace hotela preselila leta 1972. V teh prostorih se igralnica, oziroma enota Casino Portorož, nahaja še danes. Prava zgodovinska zanimivost je, da so sedanji objekti zrasli na istem mestu, kjer je bila znana vila San Lorenzo, v kateri se je začelo igralništvo razvijati že leta 1913" (Casino Portorož d.d., 1995).

Igralništvo še danes v Portorožu velja za enega izmed nosilcev turistične ponudbe, igralnica Grand Casino Portorož v Hotelu Metropol pa za zaščitni znak kraja ali celo slovenske obale, saj je s svojo tradicijo nepogrešljiv člen v mozaiku našega obalnega dragulja. Poleg omenjene igralnice so v Portorožu tudi trije igralni saloni, manjši Casino Adonis in nekoliko večja Casino Bernardin in Casino Riviera.

2 PREDSTAVITEV TURISTIČNE PONUDBE PORTOROŽA

Portorož trenutno ne slovi po najbolj pestri in celoviti turistični ponudbi, pa vendarle podroben pogled na ponudbo najbolj prepoznavnega turističnega kraja na slovenski obali odkrije, da vseeno ni tako slabo kot se zdi na prvi pogled.

2.1 Hoteli, nastanitve in gostinstvo

Najpomembnejši del ponudbe je zagotovo nastanitveni del, ki jo sestavljajo hoteli, aparthoteli, mladinski hoteli, privatni apartmaji, počitniška stanovanja, turistične sobe, kampi in tudi turistične kmetije. V Portorožu je 15 hotelov, ki skupno nudijo več kot 2000 hotelskih sob in

več kot 4000 ležišč. V celotni občini Piran je še dodatnih 10 hotelov, s 500 hotelskimi sobami in več kot 1000 ležišči, če k temu prištejemo še ostale nastanitvene zmožnosti Portoroža in celotne občine ugotovimo, da je nastanitvena zmožnost kraja z okolico okoli 7000 ležišč.

Pomemben člen v turistični ponudbi predstavljajo tudi restavracije in gostilne. Teh je v Portorožu z okolico relativno veliko, a je ponudba bolj ali manj podobna in enolična. Večinoma ponujajo morske jedi ali pice, kar je za zahtevne goste veliko premalo.

2.2 Igralnice in zabava

V Portorožu je zelo razvit samo igralniški turizem. Možnost hazardiranja ponujajo v veliki igralnici Grand Casino Portorož s 39 igralnimi mizami in 275 igralnimi avtomati ter v igralnih salonih Casino Riviera in Casino Bernardin s po 200 igralnimi avtomati in 6 elektronskimi ruletami in igralnem salonu Casino Adonis s 50 igralnimi mesti.

2.3 Prireditve in kongresi

Na kulturno zabavnem področju prednjači portoroški Avditorij, kjer predvsem v poletnih mesecih pripravijo številne glasbene koncerte, kulturne in umetniške predstave. Avditorij je sicer sestavljen iz 4 dvoran, namenjenih predvsem kulturnim predstavam, predverja, ki je namenjen sprejemom in razstavam umetniških del, kavarne in najbolj znanega dela – amfiteatra. Zunanji amfiteater je primeren za koncerte, predstave, cirkus in podobno. Kapaciteta pokritega zunanjega amfiteatra znaša približno 1800 sedišč.

Zelo pa se v zadnjem času razvija tudi kongresni turizem. V Portorožu je na voljo 5 kongresnih centrov različnih velikosti in kapacitet, ki lahko gostijo mednarodne kongrese, poslovne seminarje ter srečanja, različne sejme, prodajne konference, interna izobraževanja podjetij. Kongresni center Bernardin velja za največjega v Portorožu in lahko sprejme do 2600 ljudi. Kongresne dvorane ponujajo še v hotelih Metropol, Life Class in Kempinski Palace ter tudi v Avditoriju Portorož.

2.4 Wellness & Spa

V zadnjih letih pa so predvsem portoroški hoteli začeli razvijati Wellness in Spa centre. Ponudba takih centrov obsega blatne kopeli, sprostitevne in lepotne programe, kopeli s slanico, najrazličnejše masaže, nege obraza in telesa, kozmetične salone, solarije, savne, fitness centre in tudi zasebne zdravstvene in zobozdravstvene ordinacije.

2.5 Navtika, letališče in šport

Zelo pomemben del ponudbe portoroškega turizma pa predstavlja tudi marina Portorož. Nahaja se na območju nekdanjih lucijskih solin, prve jahte pa je sprejela že leta 1974. Velja

za moderno in varno marino, ki je zaščiten pred vetrovi iz vseh strani, nudi pa preko 1000 priveznih mest, od tega približno 650 v morju, ostale pa na kopnem.

Portorož se prav tako lahko pohvali s svojim letališčem v bližnjih Sečovljah. Aerodrom Portorož je tretje mednarodno letališče v Sloveniji, sprejme lahko vse vrste letal do 25 ton. Na letališču je na voljo tudi letalska šola in šola padalcev. Zaenkrat letališče predstavlja veliko rezervo za razvoj portoroškega turizma, saj na njem razen zasebnih in športnih letal skoraj ni nobenih vzletov.

Športna ponudba v Portorožu obsega 2 notranja teniška igrišča s trdo podlago, 2 zunanja igrišča s trdo podlago ter 12 zunanjih peščenih teniških igrišč. Poleg možnosti igranja tenisa je na voljo še igrišče za mini golf, košarko, nogomet in na portoroški plaži tudi igrišče za odbojko na mivki (Trenutna turistična poudba v Portorožu, 2010).

Poleg vsega naštetega lahko pod turistično ponudbo štejemo naravne znamenitosti, pod kar uvrščamo predvsem sečoveljske soline, ki še danes ostajajo delujoča dejavnost in so za marsikaterega turista vredne ogleda.

3 PREDSTAVITEV GOSPODARSKE DRUŽBE CASINO PORTOROŽ D.D.

Casino Portorož ima na področju igralništva najdaljšo tradicijo v Sloveniji. Prvi začetki segajo v leto 1913, v čas Avstro Ogrske monarhije, ko je bila ustanovljena igralnica v Villi San Lorenzo, kjer danes stoji Grand Hotel Metropol. Že v samem začetku je Casino postal prostor pomembnih srečanj, bil je organizator družabnih večerov, plesnih zabav, različnih predstav in športnih srečanj.

Zamisel o Casinoju je potem znova zaživela v 60-ih letih in je bila realizirana leta 1964, ko je Skupščina Občine Piran sprejela akt o ustanovitvi igralnice v okviru Zavoda za turizem v Portorožu. Igralnica je bila v starem Hotelu Palace, katere cilj je bil pritegniti čimveč tujih gostov, saj takratna zakonodaja ni dopuščala domačim državljanom udeležbe pri igrah na srečo.

Ob vse večjem zanimanju tujih gostov se je dejavnost širila in tako se je leta 1972 igralnica preselila v svoje prostore v okviru hotelskega kompleksa Metropol. Leta 1983 je Casino Portorož v skladu s slovensko politiko razvoja turizma in igralništva ustanovil salon igralnih avtomatov z novogoriškim gostinskim podjetjem v Hotelu Park v Novi Gorici, iz česar se je kasneje razvil HIT.

Leta 1989 je Casino Portorož začel razvijati igralnico v Lipici, ki je kasneje postala enota. Odprta je bila 8. decembra 1989, kot salon igralnih avtomatov. Konec junija 1990 je bila razširjena s prostori in igralnimi mizami. Zaradi nenehnega naraščanja števila obiskovalcev

sta sledili dve adaptaciji in dograditvi prostorov – prva leta 1991 in druga leta 1993, tako da je sedanja velikost igralnice plod takratnih razmišljanj. Leta 1990 je Casino Portorož skupaj s Kompas Magistratom ustanovil še igralnico v Ljubljani.

Družbeno podjetje Turistično podjetje Portorož d.o.o. je v letu 1992 izločilo dejavnost prirejanja posebnih iger na srečo, ter za to dejavnost ustanovilo hčerinsko družbo Igralnica Casino Portorož d. o. o. Z lastninskim preoblikovanjem je bila 15.07.1998 registrirana delniška družba Casino Portorož, d.d.

Leta 1992 je bila odprta igralnica v Grand Casino Lipica.

Leta 1994 so zakonski predpisi zaustavili razvoj, širitev in posodobitev igralniške dejavnosti ter okrnili vlogo igralniške dejavnosti pri pospeševanju turizma v kraju in regiji.

Leta 1998 je bil s preureditvijo igralniških prostorov provizorično urejen tudi zabavišni prostor.

Decembra 2001 je bila odprta igralnica Grand Casino Lido v Termah Čatež, ter julija 2003 Igralni salon - Slot Club Casino Portorož - Žusterna pri Kopru.

Leta 2010 se je zaprla igralnica Grand Casino Lido v Termah Čatež. (Mejniki v razvoju Casino-ja Portorož, 2011)

Gospodarska družba Casino Portorož d.d. torej danes posluje s 3 poslovnimi enotami, v Portorožu, Lipici in Žusterni pri Kopru.

"Igralnica Grand Casino Portorož s celovito ponudbo obsega klasične igre, sodobne igralne avtomate, zabavne prireditve, odlično hotelsko ponudbo in edinstven pogled na morje. Sem prihajajo vrhunski igralci na srečo in tisti, ki iščejo zabavo, sprostitve in nekaj sreče. V igralnici Grand Casino Portorož negujemo klasične igre na srečo kot so: Francoska in Ameriška ruleta, Black jack, razne vrste Pokra, Trent et quarante, Chemin de fer, Punto banco, ter družabno igro Bingo. V tematsko opremljenem salonu z igralnimi avtomati imajo gostje na razpolago 275 sodobnih igralnih avtomatov in 39 igralnih miz. Še posebej so atraktivni tisti, ki z majhnim denarnim vložkom omogočajo sanjsko visoke denarne dobitke. V igralnih salonih vlada sproščeno vzdušje, ki ga ustvarja pričakovanje dobitkov, medsebojno spoznavanje, klepet in radoživost. V Grand Casino Portorož sreča najde vsakogar" (Predstavitev casinojev, 2011).

"Grand Casinò Lipica, ki želi biti najprej zabavišče in šele nato igralnica. V igralnici Grand Casinò Lipica je veliko zabavnih prireditev, ki popestrijo igralniško vzdušje. Na našem odru v pritličju igralnice se je zvrstilo že veliko mednarodnih glasbenih in estradnih zvezd, za naše obiskovalce prirejamo ples z živo glasbo in tematske zabave. Radi jih razvijamo s kraškimi

in mednarodnimi kulinaričnimi dobrotami. Igralniški del se nahaja v prvem nadstropju igralnice, kjer imajo igralci na voljo 365 sodobnih igralnih avtomatov in elektronske rulete z različnimi igrami. Posebej smo ponosni na salon s klasičnimi igrami, kjer gostom na 30 igralnih mizah ponujamo naslednje igre na srečo: Ameriško in Francosko ruleto, Black Jack, različne vrste Pokra, Punto Banco, Craps, Bingo in Keno. Igralnica je oblikovana in opremljena v kraškem stilu. Obiskovalec se v pritličju sprehodi po kraškem podzemnem svetu, v nadstropju igralnice pa ga pod zvezdnim nebom pričakajo igralne mize in igralni avtomati" (Predstavitev casinojev, 2011).

"V osrednjem koprskem turistično zabaviščnem centru v Žusterni, stoji igralni salon Slot Club Casino Žusterna, kjer je vzdušje vznemirljivo kot v pravi igralnici, s sodobnimi igralnimi avtomati, zabavnimi elektronskimi ruletami, ter številnimi nagradnimi igrami. Prijetno vzdušje in obilica zabave sta zaščitna znaka igralnega salona Slot Club Casino Žusterna" (Predstavitev casinojev, 2011).

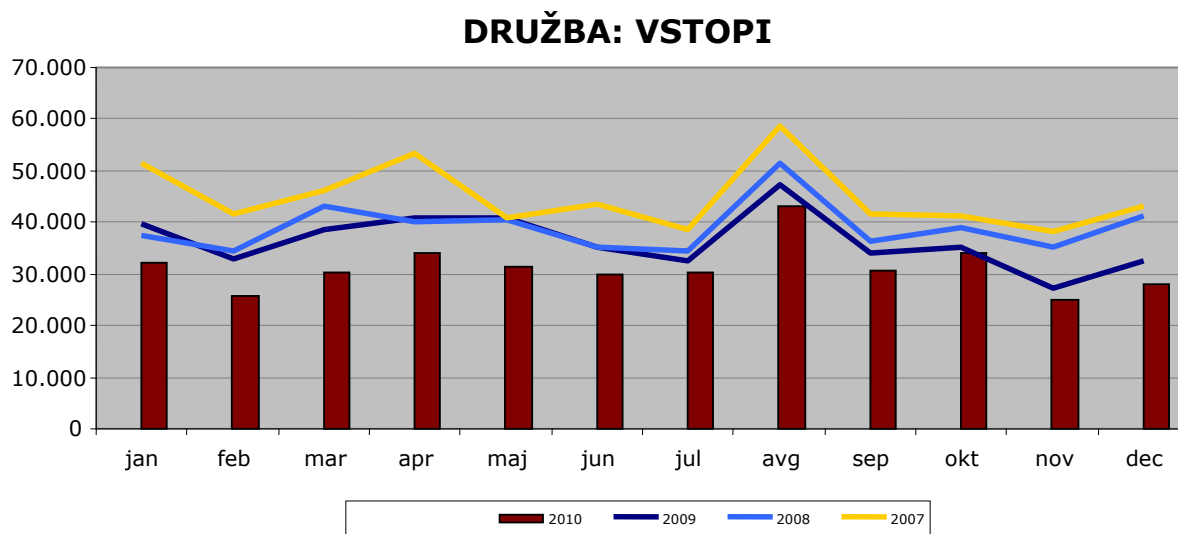
V spodnji tabeli si lahko ogledamo obisk v vseh treh poslovnih enotah družbe.

Tabela 1: Gibanje obiska v družbi Casino Portorož d.d. v letih 2007-2010

Meseci	2010	2009	2008	2007
jan	31.992	39.616	37.347	51.431
feb	25.681	33.103	34.324	41.631
mar	30.375	38.570	42.995	46.318
apr	33.986	41.008	40.284	53.237
maj	31.285	40.854	40.420	40.988
jun	29.877	35.204	35.108	43.701
jul	30.436	32.466	34.260	38.523
avg	43.094	47.275	51.543	58.658
sep	30.470	34.050	36.158	41.532
okt	34.135	35.268	38.912	41.232
nov	25.121	27.422	35.198	38.232
dec	27.987	32.459	41.369	43.255
SKUPAJ	374.439	437.295	467.918	538.738

Vir: Casino Portorož d.d., Letno poročilo podjetja Casino Portorož d.d., 2010.

Tabela 2: Gibanje indeksa vstopov v družbi Casino Portorož d.d. skozi mesece v letih 2007-2010

Vir: Casino Portorož d.d., Letno poročilo podjetja Casino Portorož d.d., 2010.

Kot je razvidno iz zgornjih dveh tabel, se obisk v igralnicah družbe Casino Portorož d.d. iz leta v leto zmanjšuje, kar je posledica različnih dejavnikov, kot so povečana konkurenca, slab gospodarski in finančni položaj v svetu in slaba turistična ponudba v kraju.

4 PROBLEMATIKA IGRALNIŠKE DEJAVNOSTI

Dejstvo je, da je v današnjih časih igralniška dejavnost pri nas v veliki krizi. Oba vlečna konja igralniškega turizma v Sloveniji se ubadata s slabimi poslovnim izidom, majhnim številom gostov in veliko konkurenco s strani manjših igralnih salonov in odpiranjem igralnic v sosednji Italiji.

4.1 Sodobni trendi v svetu in pri nas

Predvsem na področju igralniške ponudbe je trend v zadnjem desetletju tako pri nas kot drugod po svetu izrazito pozitiven. Velika popularnost hazardiranja je torej povzročila množično odpiranje predvsem novih igralnih salonov.

"Igralniška ponudba, merjena s številom igralnih mest v igralnicah in igralnih salonih v Sloveniji, je med letoma 2001 in 2006 rasla precej enakomerno in se je v tem obdobju podvojila. Leta 2007 je prišlo do precejšnjega skoka igralniških kapacitet z razširitvijo obstoječih igralnic in igralnih salonov ter odprtjem nove igralnice in igralnih salonov. Po letu 2007 je bil trend rasti nekoliko manjši kot v prvem obdobju, a še vedno izrazito pozitiven" (Strategija razvoja iger na srečo v Sloveniji, 2010, str. 12).

V skladu s trendom igralniške ponudbe je naraščal tudi trend števila obiskovalcev in trend igralniških prihodkov.

Vse skupaj pa je v zadnjih nekaj letih predvsem pri nas močno upadlo. Razlogov za to pa je več. Slaba globalna gospodarska in finančna situacija, ki posledično pušča posledice na ljudeh, slaba strategija razvoja igralniške dejavnosti v Sloveniji, ki je dopuščala odpiranje manjših igralnih salonov, ki so odžirali prihodke državnim igralnicam, ter visoke obdavčitve, ki še vedno spremljajo igralniško dejavnost pri nas.

V svetu globalna recesija ni pustila tako velikih posledic kot pri nas, predvsem v južni Evropi (Makedonija, Grčija) igralniška dejavnost recesije sploh ni občutila. Tudi v meki svetovnega igralništva v Las Vegasu ni bilo zaznati večjih pretresov v poslovanju, saj je turistična ponudba le delno igralniška in gostu nudi veliko več kot le sprostitev ob hazardiranju, kot je zaenkrat po večini pri nas.

Trend upadanja gostov in zmanjševanja prihodkov je torej izrazito opazen le v slovenskih igralnicah in igralnih salonih, največji razlog za to pa pripisujem povečani ponudbi in razpršitvi igralniškega prihodka.

4.2 Povezava igralništva in turizma

Igralništvo in turizem sta med seboj močno povezana, saj igralništvo vsaj v primeru Portoroža predstavlja večji del turistične ponudbe. Celotna turistična ponudba v Portorožu od nekdaj bazira na igralništvu, ponudba pa se dopolnjuje z ostalimi pristočnimi aktivnostmi kot je wellness turizem, kopalni turizem in zdraviliški turizem. Glede na tradicijo in prepoznavnost Portoroža, ki jo je kraj pridobil tudi na račun igralništva je edina logična usmeritev nadaljnega razvoja portoroškega turizma, razvoj igralništva, ki naj jo dopolnjujejo zabavni program, šport in rekreacija ter nakupovanje. Po vsem naštetem ugotovim, da v Portorožu ni prihodnosti v turizmu, v kolikor ne bo medsebojnega sodelovanja med igralničarji in ostalimi turističnimi delavci, saj le z roko v roki lahko izboljšajo tako ponudbo kot poslovne rezultate.

Dober pokazatelj in vzor za tesno sodelovanje turizma z igralništvom je najbolj poznan igralniški center na svetu Las Vegas, kjer je igralništvo le še del turistične ponudbe, a kljub temu v igralnicah ni zaznati zmanjševanja obiska in prihodkov. Izpopolnjena in celovita turistična ponudba v kraj še vedno pritegne ogromno ljubiteljev hazarda, radovednežev in zabave željnih ljudi. Las Vegas je lep praktični primer, da je prihodnost takih turističnih destinacij v tesnem sodelovanju med vsemi turističnimi panogami, saj lahko le s skupnimi močmi izboljšajo ponudbo in povečajo število obiskovalcev.

4.3 Problem igralništva v Portorožu

Največji problem igralništva v Portorožu zagotovo predstavlja povečana konkurenca v zadnjih nekaj letih. Ta konkurenca so igralni saloni in tudi igralnica na slovensko-hrvaški meji, širše po Istri in tudi v Italiji. Samo v letu 2010 je bilo v Italiji podeljenih 65.000 posamičnih koncesij za igralne avtomate, kar predstavlja izredno močno povečanje igralniških kapacitet in večjo konkurenco slovenskim koncesionarjem na trgu. Glede na povečano ponudbo je posledično logično tudi manjše število gostov v igralnici v Portorožu. Prav tako pa trenutni gospodarski in finančni položaj v svetu dodatno pripomoreta k manjšemu obisku, predvsem gostov iz Italije. Problem igralništva na slovenski obali izhaja tudi iz majhnega števila gostov v izven sezonskem času (oktober-maj), ko je igralnica za pridobivanje gostov odvisna le sama od sebe, vse skupaj pa je posledica slabe turistične ponudbe.

Prav skromna turistična ponudba, oziroma ne dovolj atraktivna ponudba ne zmore več pritegniti tolikšno število igralniških gostov v Portorož, saj imajo v svoji neposredni bližini dovolj igralnih salonov in igralnic. Ob tem ne gre zanemariti dejstva, da igralnice na Hrvaškem, v Istri poslujejo v bistveno boljšem davčnem okolju, niso tako obremenjene s koncesijskimi dajatvami in davki in jim tako ostaja več sredstev za agresivnejše marketinške akcije. V Italiji je sicer v neposredni bližini samo igralnica v Benetkah, ki pa je po obsegu igralnih naprav daleč največja v evropskem prostoru in odločilno prispeva k temu, da gostje z glavnega emitivnega igralniškega trga v Italiji ostajajo doma in se ne vozijo dve, tri ure daleč v slovenske igralnice. Poleg tega je lokalna oblast v italijanskih igralnicah aktivno vpeta v poslovno politiko poslovanja igralnic, saj ob nastajajočih težavah, ki se v zadnjih letih pojavljajo v vseh svetovnih igralnicah, odločno prispeva k izboljševanju poslovanja z izdatno finančno pomočjo v obliki delnega vračila koncesijskih dajatev. Te igralnice lahko tako gostom ponudijo več, kar pa je pogosto odločujoče pri izbiri gosta kje bo preživel konec tedna. Sodoben igralniški gost postaja zahteven, išče destinacije, kjer mu ponudijo poceni ali celo brezplačno hotelsko nastanitev, nudijo brezplačno prehrano in mnoge druge ugodnosti. Te dodatne ugodnosti odločilno vplivajo na obisk posameznih igralnic, ki pa jim slovenske igralnice pogosto ne morejo slediti iz zgoraj naštetih razlogov.

Dejstvo, da je še vedno največji lastnik portoroške igralnice država, pomeni, da je tudi državi v interesu, da se stanje v igralništvu čim hitreje izboljša. Pogled države na razvoj igralništva v Sloveniji je bil dolgo časa nejasen in neopredeljen, a se je stanje vsaj delno spremenilo s sprejeto strategijo razvoja igralništva v Sloveniji v letu 2010.

5 ANALIZA TRGA IN KONKURENCE

5.1 Analiza trga

Analizo trga sem razdelil na definiranje potencialnih in ciljnih trgov oziroma segmentov in pa na definiranje primarnih in sekundarnih ciljnih segmentov. V prvem delu analize sem

podrobno opisal ciljni trg v sosednji Italiji, ki velja za ključni emitivni trg in opredelil primarni ter sekundarni motivacijski segment. V drugem delu pa sem turizem razdelil na podvrste in opisal motivacijske segmente in motive za prihod v Portorož.

Ciljni trg za igralniško-zabavišni center Portorož sem opredelil kot območje v razponu do štiri ure vožnje z avtomobilom od mejnih prehodov Fernetiči in Škofije. Ciljni trg opredelimo na primarni in sekundarni. Primarni trg je tisti, za katerega pričakujemo, da bo povpraševanje po produktu podjetja konstantno ter relativno visoko in bo generiral najvišje prihodke. Sekundarni trg pa je tisti, kjer bo povpraševanje po produktu občasno in manjše, s tem se pričakuje, da bodo tudi prihodki nekoliko nižji.

Geografsko predstavlja primarni trg področje Friuli Venezia Giulia (FVG), saj je tem območju največ prebivalstva, ki lahko po številu, kupni moči in zanimanju potencialno ustvarijo največje povpraševanje za produkt podjetja. Ob uspešno oblikovanem produktu in dobrih marketinških strategijah se trg lahko razširi še na področje Venete, Emilie Romagne in Lombardije. Za prebivalstvo teh regij je značilno, da se stara in malenkostno povečuje. Povečuje se delež starega prebivalstva, predvsem tistih, ki so stari nad 40 let in zmanjšuje se število prebivalcev mlajših od 30 let.

Kot sekundarni trg pa sem opredelil turiste iz bolj oddaljenih krajev in prebivalce na področju obalno-kraške regije in tranzitne goste, ki jih bodo poskušali pridobiti s posebno ponudbo konkurenčnih storitev, oblikovanih posebej zanje, kot so letalski prevozi, nastanitev, wellness, rekreacija, nakupovannje in igre na srečo. Pri oblikovanju ponudbe za sekundarni trg je pomembno največje napore usmeriti na trge srednje in južne Italije, Izrael, Grčijo in trge jugovzhodne Evrope, zlasti Rusijo in Turčijo, saj so to države, kjer je povpraševanje po tovrstnih proizvodih v vzponu.

Regija Friuli Venezia Giulia se geografsko nahaja na zahodni meji z Republiko Slovenijo in predstavlja vzhodno italijansko regijo. Sestavljena je iz štirih provinc, njihova populacija pa je 1.212.602 prebivalcev, od tega slaba polovica moških. Populacija regije je relativno stara, saj je največ prebivalcev starih od 30 do 68 let, kar je iz vidika igralniško-zabavišnega centra Portorož dober podatek, saj se od takšne populacije pričakuje, da ima relativno stale prihodke in zato predstavlja ciljno populacijo. Povprečna neto plača na letni ravni v proučevani regiji je 15.603 €, medtem ko je višina povprečne pokojnine na letni ravni znašala 12.553 € (Istat, 2010a).

Regija Veneto je zanimiva zato, ker ob ustrezno oblikovanem in marketinško podprtem proizvodu generira dodatno število povpraševalcev po produktu podjetja. Regijo sestavlja sedem provinc, populacija v regiji pa znaša 4.773.554 prebivalcev, od tega polovica moških. Čep rav je regija Veneto bolj oddaljena od Portoroža, je pričakovati, da lahko ustvari dodatno število novih gostov. Tudi v tej regiji je največ prebivalcev v starostni skupini od 28 do 60 let. Na podlagi italijanskega inštituta za statistiko (ISTAT) znaša povprečna neto plača na letni

ravni v letu 2009 15.092 €, medtem ko je višina povprečne pokojnine znašala 10.811 € na letni ravni (Istat, 2010b).

Regijo Emilia Romagna prav tako kljub svoji oddaljenosti še predstavlja primarni ciljni trg. Ob ustreznem marketinško podprti promociji se lahko pričakuje dodatno število potencialnih gostov. Regijo sestavlja devet provinc, populacijo v regiji pa predstavlja 4.187.557 prebivalcev, slaba polovica je moških. Regija je od Portoroža oddaljena največ štiri ure vožnje z avtomobilom, zato se pričakuje, da se bodo gostje iz te regije za obisk igralniško-zabavišnega centra odločali tako, da bodo prišli z organiziranim prevozom za več kot en dan. Tudi v tej regiji prevladuje staro prebivalstvo. Povprečna neto plača na letni ravni v tej regiji znaša 15.528 €, višina povprečne pokojnine na letni ravni za leto 2009 pa je 12.147 € (Istat, 2010c).

Kljub relativno veliki oddaljenosti tudi regija Lombardija predstavlja trg, iz katerega bo potrebno privabljeni nove goste. Regijo sestavlja enajst provinc, populacija pa je 9.475.202 prebivalcev, od tega slaba polovica moških. Na podlagi podatkov italijanskega inštituta za statistiko (ISTAT) znaša povprečna neto plača na letni ravni za regijo Lombardia za leto 2009 17.232 €. Višina povprečne pokojnine na letni ravni pa znaša 12.202 € (Istat, 2010d).

Ključne emitivne trge za Portorož sicer predstavljajo Slovenija, Italija, Nemčija, Avstrija, Hrvaška in Rusija, medtem ko med perspektivne emitivne trge lahko štejemo Nizozemsko, Belgijo, Češko, Poljsko, Ukrajino, Slovaško in države bivše Jugoslavije. Izbor emitivnih trgov temelji na obstoječem obsegu povpraševanja v turizmu, bližini in velikosti trga in na bodočih potencialnih trgih.

Prav tako kot trge lahko tudi goste oziroma ciljne segmente delimo na primarne in sekundarne. V primeru Portoroža primarni motivacijski segment predstavljajo: igralniški gostje, družine na počitnicah, gostje na sezonskem dopustu, ljubitelji športnih aktivnosti, ljubitelji navtičnega turizma, poslovneži, obiskovalci izobraževanj, konferenc in seminarjev, Wellness gostje, gostje zdraviliških storitev, obiskovalci zabavnih in kulturnih prireditev, gostje na kratkem oddihu. Sekundarni motivacijski segment pa so: aktivni športniki in rekreativci, profesionalni športniki, caravanning gostje, ljubitelji narave, motoristi, gurmani, touring obiskovalci, udeleženci razstav in kulturnih delavnic.

V nadaljevanju je prikazana segmentacija po turističnih zvrsteh, s katero sem želel prikazati ciljne skupine obiskovalcev. S tovrstno analizo na podlagi segmentacije ciljnih trgov olajšamo delo marketinški službi pri iskanju čimbolj učinkovitega trženjskega upravljanja.

- **Tematski turizem** - igralniški gostje, gurmani, ljubitelji narave - glavni motivi prihoda so zabava, druženje, sprememba okolja, adrenalinska doživetja, ekološka naravnost, sprostitvev, ribolov, gobarjenje, ljubezen do živali, različni hobiji, gibanje, uživanje.

- **Kongresni turizem** - obiskovalci izobraževanj, seminarjev in konferenc, poslovneži, incentive gostje - glavni motivi prihoda so izobraževanje, spoznavanje novega, druženje, sodelovanje na strokovnih prireditvah, poslovna srečanja, nagrada zaposlenim, menjava okolja, motiviranje zaposlenih, "team building".
- **Kulturni turizem** - udeleženci razstav, umetniških delavnic in kulturnih prireditev - glavni motivi prihoda so ogled razstav, širjenje obzorja, doživljanje lepega, prestiž, duševna sprostitvev, osebno zadovoljstvo.
- **Športni in rekreativni turizem** - rekreativci, aktivni športniki, golfisti - glavni motivi prihoda so aktivno preživljanje prostega časa, psihofizični počitek, zabava, druženje s prijatelji in družino, krepitev telesa in zdravja, druženje s poslovnimi partnerji, statusni simbol, prestiž.
- **Zdraviliški turizem (Wellness & Spa)** - Wellness gostje, gostje zdraviliških storitev, gostje na rehabilitaciji, gostje na sprostivni - glavni motivi za prihod so skrb za dobro počutje, razvajanje, skrb za lepo telo in zdravje, telesna sprostitvev, psihični počitek, duševna sprostitvev, umik od stresnega življenja, neokrnjena narava.
- **Zabavno-prireditveni turizem** - ljubitelji kulture, ljubitelji zabavnih prireditev, ljubitelji športnih prireditev - glavni motivi za prihod so spoznavanje, osebna sprostitvev, ljubiteljstvo kulture, zabave in športa, navijanje, druženje z ljudmi, spoznavanje novih ljudi, tradicija.
- **Počitniški turizem** - družine na počitnicah, gostje na poletnih ali zimskih počitnicah - glavni motivi za prihod so animacija in varstvo otrok, menjava okolja, aktivno preživljanje prostega časa, ljubezen do morja, ugodno podnebje, mir in narava, rekreacija, sprostitvev med dopustom, menjava okolja.
- **Potovalni turizem** - touring obiskovalci, kampisti, motoristi - glavni motivi prihoda so spoznavanje novih krajev in ljudi, spreminjanje okolja, pustolovski način preživljanja prostega časa, želja po raziskovanju in novih doživetjih, želja po gibanju v naravi, spoznavanje novih kultur, svoboden način življenja, nenehno zagotavljanje sprememb, uživanje in zabava.
- **Mladinski turizem** - študentje in dijaki - glavni motivi prihoda so študijski in dijaški izleti, raziskovanje, druženje, zabava, širjenje obzorja, izobraževanje, pridobivanje izkušenj (Luin, 1998b).

5.2 Analiza konkurenčnih destinacij

V analizo konkurenčnih destinacij sem vključil Opatijo z Istro, Rimini s provinco Emilia-Romagna in Novo Gorico s severno Primorsko.

Opatija je največji kraj vzhodne obale Istre in velja za začetnico turizma na Jadranu. Največji razcvet turizma je doživela že v drugi polovici 19. stoletja, ko je postala vodilna destinacija za zdraviliški turizem v tem delu Evrope. Opatija je danes prepoznavna predvsem po kongresnem in wellness turizmu, zato se lahko pohvalijo z obiskom gostov skozi celo leto. Veliko obiskovalcev pritegnejo z organizacijo športnih, kulturnih in glasbenih dogodkov. Strateška usmeritev oziroma vizija Opatije je postati ugledna, prestižna, nadstandardna turistična destinacija. Razvoj mondenega središča naj bi gradili na edinstvenosti ponudbe na področju zdravja, sprostitve in zabave. Največje število gostov tudi v prihodnje pričakujejo od počitniškega in prireditvenega turizma. V zadnjih letih pa se lahko pohvalijo tudi z igralniško ponudbo, saj se je v Opatiji odprla igralnica, ki skupaj z igralnico v Umagu in na slovensko-hrvaški meji v Sečovljah (Casino Mulino), na hrvaški strani Istre tvorijo dobro igralniško ponudbo. Celovita turistična ponudba skupaj z igralniško dejavnostjo v Opatiji in celotni Istri zagotovo predstavlja velikega konkurenta Portorožu.

Rimini se nahaja v italijanski provinci Emilia-Romagna in je najbolj prepoznavna turistična destinacija na italijanski strani jadranskega morja. V mestu je turizem razvit že zelo dolgo, saj je že od začetka 19. stoletja glavno središče zdraviliškega turizma za zahodno Evropo. Mesto se ponaša z največjim kongresnim centrom v Italiji, prav tako je dobro poskrbljeno za zabavne in kulturne prireditve, v mestu pa so na ogled številne kulturne in arhitekturne znamenitosti. Rimini se osredotoča na tako imenovan masovni turizem, saj so nastanitvene kapacitete v primerjavi z našim Portorožom kar 13-krat večje. Rimini in Portorož sta svojo turistično pot začela praktično istočasno in jo razvijala z zelo podobno ponudbo, vendar pa se je Rimini zaradi svoje lege in kapitalske sposobnosti veliko hitreje razvijal, čeprav njihova izvensezonska ponudba ravno ni primerljiva s ponudbo slovenske obale, saj je praktično mrtva in je fokusirana na poletne mesece. Najbolj prepoznavni turistični magnet v provinci Emilia-Romagna predstavljajo vedno aktualne srednjeveške Benetke, ki se v zadnjem obdobju razvijajo tudi z igralniško dejavnostjo. Že nekaj let je namreč v Benetkah odprta velika igralnica, ki predstavlja velikega konkurenta igralništvu v Portorožu. Igralnica v Benetkah mesečno ustvarja skoraj 10-krat večje prihodke kot igralnica v Portorožu.

Tretjo neposredno konkurenčno destinacijo Portorožu pa predstavlja Nova Gorica s severno Primorsko. Nova Gorica že nekaj časa velja za slovenski Las Vegas in je na področju igralništva s svojo ponudbo vodilna tako pri nas kot v srednji Evropi. Glavni ponudnik igralniških storitev je podjetje HIT d.d. V Novi Gorici sta dve igralnici in 5 igralnih salonov. Poleg tega pa je v severno Primorski regiji dobro razvit tudi ostali turizem. Boves s Kaninom nudi smučanje v zimskem času, Tolmin pa v poletnem času ponuja rafting na reki Soči.

Konkurenčne destinacije imajo vsaka nekaj svojega, kar pritegne številne turiste, vendar pa prav vse tri destinacije konkurirajo s kombinacijo igralništva in ostalih vrst turizma, zaradi česar sem jih tudi izbral kot direktne konkurenčne destinacije. Portorožu najbolj direkten konkurenten je zagotovo Opatija z Istro, sledi jim Rimini s provinco Emilia-Romagna in Nova Gorica s severno Primorsko. Portorož s svojo obstoječo ponudbo težko konkurira že

Opatiji, zato so spremembe nujno potrebne. Naš obalni biser mora v prihodnje graditi na imidžu, mora uveljaviti svojo bogato tradicijo, vse to pa bo lahko dosegel le s temeljito prenovno in izboljšavo trenutno slabe turistične ponudbe. Vsa zgoraj opisana turistična središča dokazujejo, da se z določenim vložkom lahko doseže dobre rezultate (Luin, 2004).

5.3 Prednosti in priložnosti za razvoj igralništva v Portorožu / SWOT analiza

Bistvo SWOT analize je v oceni preteklih, sedanjih in v prihodnost usmerjenih podatkov in informacij, ki daje osnovo za nadaljnje planiranje poslovnih dejavnosti v podjetju. Prednosti predstavljajo za podjetje boljše možnosti za poslovanje, kot jih ima konkurenca. Slabosti so omejitve, ki ovirajo poslovanje v določeni smeri. Priložnosti pomenijo kombinacijo okoliščin, ki lahko ob uskladitvi z ustreznimi aktivnostmi dajo dobre rezultate v korist podjetja. Nevarnosti pa so dogodki, ki lahko ogrozijo poslovanje podjetja.

Tabela 3: SWOT analiza igralniško-zabavišnega centra Portorož

1. Prednosti
– tržišče pozna destinacijo (Portorož)
– geografska lega – Mediteran, vrata Jadrana – dobra dostopnost
– ugodno podnebje
– bližina emitivnega trga
– jezikovna pokritost
– igralniško-zabavišni center bo usmerjen h gostu
– kompleksna ponudba (igre, zabava, gostinstvo, nastanitev, ipd.)
– nadzor nad celovito ponudbo
– strokovnost in usposobljenost obstoječih kadrov
– velika intenzivnost aktivnost na specifičnem področju
– bogata naravna in kulturna dediščina
– razmerje med ceno in kakovostjo
– tradicija turistične dejavnosti
2. Slabosti
– težavna in dolgotrajna pogajanja med partnerji
– finančno zahteven projekt
– kadrovsko zahteven projekt
– nepovezanost ponudbe
– počitniška stanovanja
– neizkoriščenost naravnih parkov
– pomanjkanje kvalitetnega nočnega življenja za vse generacije
– neizkoriščenost možnosti podeželja
– monotonost ponudbe v destinaciji

se nadaljuje

nadaljevanje

– sezonsko povpraševanje
– neustrezna turistična infrastruktura
– pomanjkanje hotelov nižjega cenovnega razreda
– problem mirujočega prometa
3. Priložnosti
– vplivanje na razvoj infrastrukture v neposredni bližini
– oblikovanje prodajnih paketov (nastanitev + igre, zabava, šport)
– prirejanje odmevnih prireditev za povečanje prepoznavnosti
– oblikovanje široke ponudbe v sodelovanju s celotno regijo
– razvoj in izkoristek letališča
– razvoj kulinarčne ponudbe
– razvoj športnega turizma
– razvoj golf turizma
– razširitev marine
– izobraževanje kadrov
– domači gostje
– usmeritev v tržne niše
– razvoj zdraviliškega in Wellness turizma
– edinstvena ponudba – soline
– gosti z večjo kupno močjo
– razvoj izven sezonskega turizma
– krajši obiski (izleti)
4. Nevarnosti
– morebitne spremembe slovenske zakonodaje (igralniške) in njena togost
– morebitna sprememba italijanske zakonodaje
– slabšanje kupne moči
– neuspešne strategije pri pridobivanju gostov
– neuspešnost pri povezovanju vseh elementov ponudbe
– odpor lokalnega prebivalstva
– pomanjkanje strokovnega kadra
– prenizka zasedenost kapacitet
– bistveno hitrejši razvoj sosednje Hrvaške
– "all-inclusive" ponudba
– prazna počitniška stanovanja
– onesnaževanje morja
– plinski terminali na morju
– nenadzorovani dnevni obiskovalci

Vir: Casino Portorož d.d., Letno poročilo podjetja Casino Portorož d.d., 2010.

Glede na zgornjo SWOT analizo bi predlagal dve ključni strategiji, ki bi ju moral pri uresničevanju ciljev uporabiti igralniško-zabavišni center Portorož.

Prva je strategija prodora na trg, za katero je značilna močna tržna naravnost, ko poskuša podjetje osvojiti nove trge, odpira prodajne kanale in pridobiva stranke. Za igralniško-zabavišni center Portorož je ta strategija ključnega pomena v prvih letih poslovanja, ko predvidevam, da bo večji del svojih poslovnih prizadevanj usmerilo v oblikovanje konkurenčnih storitev ter osvajanje čim večjega tržnega deleža.

Druga strategija, ki jo predlagam, je strategija s stroškovno učinkovitostjo. Bistvo te strategije je v notranji konsolidaciji poslovanja z nadzorovanjem stroškov. Za igralniško-zabavišni center Portorož to pomeni, da je potrebno v letu poslovanja, ko je predviden prodor na trg, pričeti z aktivnostmi, ki pomenijo pregledovanje in nadzor stroškov poslovanja s ciljem, da jih obdržijo na ravni pozitivnega in učinkovitega poslovanja.

6 PREDLOG IGRALNIŠKO-TURISTIČNEGA RAZVOJNEGA MODELA NA PRIMERU TURISTIČNEGA KRAJA PORTOROŽ

6.1 Predlog modela

Ključna točka uspeha igralniško-zabavišnih centrov je v močno diferencirani ponudbi asortimana storitev. Poleg igralniške ponudbe je tu še množica dodatnih aktivnosti, kar take centre loči od klasičnih igralnic. Hazard ni osnovni motiv obiska igralniško-zabavišnega centra, temveč celovito doživetje zabave in sprostitve. Poleg igralnic gost obiskuje zabavne prireditve, razne restavracije, nočne lokale, wellness programe, nakupovalna središča, športno rekreativne programe, kino in gledališče. S tem se od klasičnih igralnic razlikuje tudi sestava prihodkov, ker se v zabaviščnem centru profit lahko ustvarja kot mešanica vseh aktivnosti z močnim učinkom multiplikatorjev.

Cena, ki jo je pripravljen plačati gost, ni izključno cena udeležbe pri igrah na srečo, temveč je to nekakšna vstopnina v svet zabave in doživetij. Taki centri so najprej začeli nastajati v svetovni igralniški prestolnici Las Vegasu in so se po tamkajšnjem vzoru kmalu začeli širiti po vsem svetu. Tovrstni centri ustvarjajo visoke prihodke, njihov delež pa je dodobra razdeljen med igralnice in ostale ponudnike drugih storitev.

Široka in razvejana ponudba raznovrstnih storitev ustvarja možnosti za razširitev potencialnega povpraševanja in s tem tudi potencialnega tržišča. Potencialni gost je pripravljen preiti večje razdalje in preživeti več dni ali cel teden v takem kraju, kjer se ne bi dolgočasil, pač pa izbiral med mnogimi možnostmi izrabe svojega dragoceno odmerjenga prostega časa.

Igralniško-zabavišni center Portorož bi nastal kot nekakšen konglomerat neodvisnih podjetij, ki bi v medsebojni interakciji s ključnimi kompetencami gostom ponujali raznovrstno in izvirno ponudbo, ki bi zadovoljila različne ciljne segmente kupcev. Namen takšnega centra je ponuditi storitve, ki bi zadovoljile ne samo posameznika, ampak tudi družine. Torej, da bi bil center sposoben nuditi široko paleto storitev, od zabave, nakupov do celovitega in aktivnega preživljanja prostega časa. Cilj, ki ga zasledujemo je, da lahko povprečna družina preživi vsaj podaljšan vikend, če ne cel teden, v igralniško zabaviščnem centru z neposredno okolico brez bojazni, da bi jim bilo dolgčas.

Ponudbo storitev v igralniško-zabaviščnem centru Portorož je zato smiselno razdeliti v štiri sklope, ki ga vsebinsko predstavljajo štirje centri:

- Igralniško zabavišni center, ki zajema naslednje storitve: hotele, igralnico, igralni salon, kongresni center, diskoteko, nočni klub, prireditvene dvorane, kino dvorane, restavracije, konobe, tipične istrske ošterije, vinske kleti, osmice, slaščičarno, kavarno, pizzerijo, aperitiv bare in trgovine.
- Splošna usmeritev centra je v tako imenovano odgovorno igralništvo. To pomeni, da moramo upoštevati vse smernice, ki naj bi jih na tem področju sprejela država ter hkrati oblikovati lastne standarde, kar naj bi zagotovilo preventivo pred zasvojenostjo z igrami na srečo. Cilji, ki jih je potrebno zasledovati v igralniško zabaviščnem centru, so pestra ponudba igralnic, bogat zabavni program in nočno življenje, dobra, kakovostna in pestra gostinska ponudba, urejenost urbanih površin, pločnikov, parkov, zelenic, urejenost okolja, gostoljubnost zaposlenih, informiranost in promocija ponudbe, kakovostna ponudba kongresnih dvoran za organizacijo kongresov in seminarjev, profesionalna organiziranost, sodelovanje s strokovnimi mediji, vrhunski pogoji za poslovne sestanke, strokovna usposobljenost kadrov, organizacija kakovostnih kulturnih in zabavnih prireditev.
- Wellness center, ki ponuja bogat spekter storitev in ga sestavljajo: hotel s celovito ponudbo wellness storitev, fitness center, bazenski kompleks, zdravstveni center (različne specialistične ambulante, okulistične storitve, lepotna kirurgija, zobozdravstvo, rehabilitacijski center), lekarna in specializirane trgovine. Ključne faktorje uspeha Wellness centra v sklopu igralniško zabavišnega centra Portorož predstavljajo urejene in bogate kapacitete wellness programov, usposobljenost kadrov in prijaznost osebja, dober ugled, zavedanje trajnostnega razvoja in izboljševanja, visoka dostopnost turističnih informacij, kakovostna gostinska ponudba, moderen in velik bazenski kompleks, urejena okolica, kakovostne namestitvene kapacitete, vrhunsko opremljen zdravstveni center z vrhunskimi strokovnjaki na vseh področjih, strokovno vodena fitness vadba, široka ponudba savnanja.
- Trgovski center, ki ga sestavljajo trgovine z raznoliko ponudbo, namenjeno različnim segmentom kupcev in gostinske lokale. Trgovski center more slediti cilju zadovoljevanja vseh gostov, ne le tistih z največjo kupno močjo, zato mora biti v centru na voljo ponudba za vsak žep. Nakupovalni center mora biti urejen v stilu najboljših trgovskih centrov v

zahodni Evropi. Na voljo mora biti dobra kulinarična ponudba, od vrhunskih restavracij do gostinskih lokalov s hitro prehrano, seveda ne smejo manjkati niti kava bari. Zelo pomemben je tudi otroški kotiček z možnostjo varstva otrok, saj s tem starši lažje in brez skrbi hodijo po nakupih.

- Športno-rekreativni center, ki omogoča obiskovalcem možnosti za aktivno preživetje prostega časa in je namenjen uporabnikom vseh starosti. Sestavljajo ga: hotel za mlade, bazenski hotel, različna igrišča (tenis, mali nogomet, badminton, rokomet, košarka, softball, odbojka na mivki...), kolesarska steza, steze in ploščad za rolanje, steza za skejtanje, adrenalinski park, vodni športi, športne trgovine in gostinski lokali. V sklopu športno rekreativnega centra je prav tako nujno potrebna ureditev igrišča za golf, ki v takem centru oz. bližnji okolici ne sme manjkati, saj pritegne veliko število obiskovalcev. Za uspešno poslovanje športno-rekreacijskega centra je potrebna dostopnost centra z vsemi prevoznimi sredstvi, od avtomobila do letala, vrhunska športna infrastruktura, urejenost centra in okolice, dobra gostinska ponudba, prijaznost osebja, organizacija športno rekreacijskih turnirjev (vgolfu, tenisu, squashu, badmintonu, igrah z žogo..), sodelovanje s profesionalnimi športnimi kolektivi, možnost zabave in zagotavljanje varnosti (profesionalni športniki). Največjo pozornost je potrebno posvetiti vrhunski ureditvi igrišča za golf, saj bi glede na naraščajoči trend igralcev golfa na račun tega zagotovo največ pridobili. Taki centri pa postajajo tudi vedno bolj priljubljeni med profesionalnimi športniki in športniki kolektivi, ki tovrstne centre uporabljajo za priprave pred začetkom nove sezone (Sirše, 2002).

Slika 1: Prikaz povezanosti različnih ponudb v celovito zgodbo igralniško zabavišnega resorta

Vir: J. Sirše, *Celovit izračun ekonomskih učinkov igralništva v Sloveniji*, 2006.

Celovito doživetje v sodobnih igralniško zabavišnih "resortih", zasnovanih na tematski zgodbi in povezanih z značilno turistično ponudbo okolja, bi lahko ponazorili z grafičnim prikazom, ki bi ga lahko poimenovali "roža celovitega igralniškega doživetja". Gost vstopa v program doživetij, ki si jih izbira po lastni želji in nagibih. V to celovito doživetje je s svojo značilno in avtohtono ponudbo vključeno tudi širše turistično okolje. Tako zasnovan program omogoča zajemanje širokega spektra gostov. Res je, da nimajo vsi enake potrebe po adrenalinskem doživetju, ki ga nudi igranje, vendar vsi trošijo sebi primerna doživetja in vsi v tem vzdušju sproščene in prešernega "odklopa" preizkušajo tudi svojo srečo. Struktura same igralniške ponudbe pa je taka, da zadovoljuje potrebe bolj večjih in manj večjih gostov. Jasno je, da se zahteva organizacijska in tehnična brezhibnost ter kvaliteten in visoko profesionalen odnos do gostov (Sirše, 2006).

S tako zasnovanim projektom in s tako široko in pestro turistično ponudbo bi se lahko na trgu povsem enakovredno zoperstavili konkurentom s podobno oblikovano ponudbo. Aktivno preživljanje dopusta in počitnic pa je v zadnjih letih vedno bolj priljubljeno, zato je tovrsten center edina pravilna usmeritev razvoja slovenskega obalnega turizma. Seveda pa tovrsten

center zahteva skrbno pripravljen in do najmanjše potankosti vrhunsko pripravljen projekt, ki bo le na podlagi le-tega zaživel tudi v praksi.

6.2 Zakonodajne rešitve in strateške usmeritve

Konec leta 2010 je Vlada Republike Slovenije sprejela strategijo razvoja iger na srečo v Sloveniji, ki podrobno opisuje pogled države na nadaljni razvoj igralniške dejavnosti in navaja strateške usmeritve in druga orodja, s katerimi bo poskušala slediti svojim ciljem in jih v preučevanem obdobju tudi doseči.

"Za uresničitev svojega poslanstva in vizije na področju prirejanja iger na srečo sledi Republika Slovenija naslednjim strateškim usmeritvam:

- prirejanje iger na srečo v urejenem in nadzorovanem okolju;
- razvoj dolgoročno vzdržne in mednarodno konkurenčne ponudbe iger na srečo, ki dopolnjuje turistično ponudbo Slovenije, ki je privlačna tudi za goste z oddaljenih trgov;
- kakovostno zadovoljevanje domačega povpraševanja po igrah na srečo s takšnimi oblikami in vrstami iger na srečo, da predstavljajo čim manjše tveganje za razvoj problematičnega igranja ter ne povzročajo odtoka denarja v tujino;
- doseganje optimalnih prihodkov iz dajatev od iger na srečo za državo, lokalne skupnosti in druge upravičence oziroma deležnike" (Strategija razvoja iger na srečo v Sloveniji, 2010, str. 27).

"Na osnovi sodobne strategije razvoja iger na srečo v Sloveniji bo v naslednjem letu pripravljena zakonska podlaga za razvoj iger na srečo, kot ga predvideva strategija.

Tudi v bodoče bosta v Sloveniji obstajala dva ponudnika klasičnih iger na srečo, ki bosta v javni lasti oziroma lasti nepridobitnih organizacij. Na tem področju bomo imeli javni monopol, ki je značilen tudi za večino drugih držav" (Strategija razvoja iger na srečo v Sloveniji, 2010, str. 27).

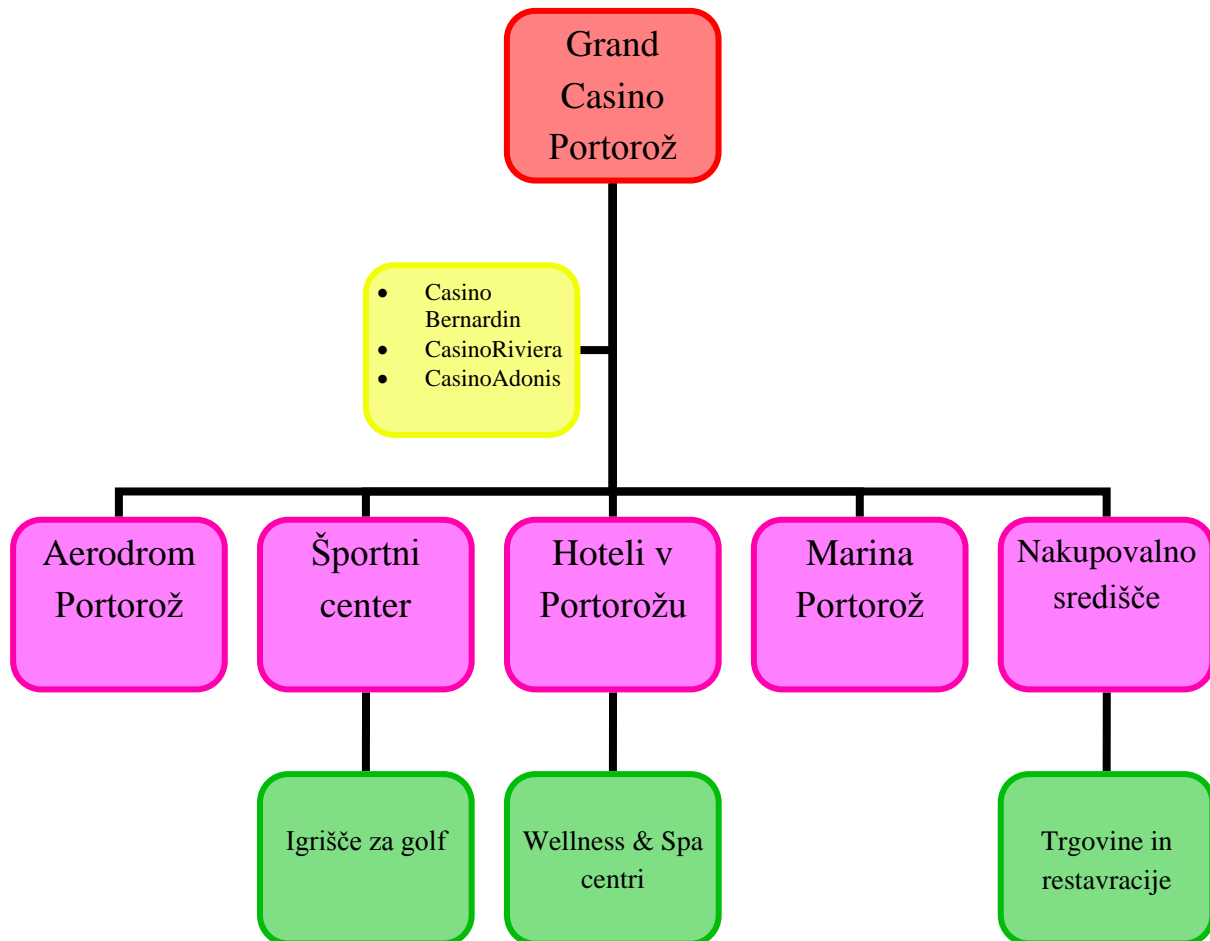
"Na področju posebnih iger na srečo bomo imeli vse manj koncesij, ki pa bodo večje, locirane na turistično in urbano zaokroženih območjih ter bodo vsebovale vse večjo turistično komponento. Ob danih napovedih bomo v Sloveniji do leta 2013 igre na srečo prirejali v največ 35 igralniških enotah, do leta 2020 pa bomo igre na srečo prirejali v največ 30 igralniških enotah" (Strategija razvoja iger na srečo v Sloveniji, 2010, str. 27).

6.3 Razvoj igralniško – turističnega centra za Portorož

Za konec sem napravil nekakšno aplikacijo modela na primeru Portoroža. Po vsem ugotovljenem in napisanem v dosedanem delu svoje diplomske naloge, sem prišel do ugotovitev, ki me pripeljejo do tega, da Portorož, kljub vsem grajam, ki si jih vsekakor zasluži

za svojo osiromašeno in monotono turistično ponudbo, vseeno ni tako daleč od boljše turistične ponudbe, ki je bolj prijazna obiskovalcem.

Slika 2: Prikaz sodobnega igralniško zabavišnega centra v Portorožu

Vir: W.R. Eadington & M.R. Doyle, *Integrated Resort Casinos*, 2009.

Ob podrobnem pregledu in analizi ponudbe v Portorožu ugotovim, da turistična ponudba zagotovo še vedno bazira na igralniški dejavnosti. Tako za nosilca igralniške in hkrati tudi turistične ponudbe določim Grand Casino Portorož, ki mu z igralniško ponudbo sledijo trije igralni saloni. Nekakšni dopolnilni členi turistične ponudbe pa so hoteli (Hotel Kempinsky Palace, Hoteli Bernardin, Hoteli Metropol, Life Class in ostali) s svojo ponudbo, ki obsega predvsem wellness in kopalni turizem v svojih bazenih in poleti na plaži, Marina Portorož, ki omogoča povezavo po morju, letališče v Sečovljah pa nudi možnost zračne povezave.

Iz vsega skupaj torej ugotovim, da ima Portorož izvrstno izhodišče, da postane prepoznavno turistično letovišče predvsem za premožnejše obiskovalce. Z izgradjo nakupovalnega središča s številnimi trgovinami, butikami in tudi restavracijami ter z razvojem športnega središča s pestrejšo ponudbo za rekreiranje in ponudbo pripravljane baze za profesionalne športne kolektive ter izgradnjo golf igrišča, bi bili izpolnjeni praktični vsi pogoji za celovito in raznovrstno turistično ponudbo, ki bi jo turistične agencije lahko prodajale skozi celo leto in

ne le v poletnih mesecih kot je v navadi sedaj. Bolj enakomerno število gostov skozi celo leto, pa bi rešilo veliko problemov. Število nočitev v hotelih bi se povečalo, število gostov v igralnici bi posledično naraščalo, poslovanje podjetij bi se na ta račun izboljševalo in krog bi bil sklenjen tako, kot je v interesu države, občine, lokalnih podjetij in turističnih delavcev na slovenski obali.

SKLEP

Ocenjujem, da je projekt igralniško zabavišnega centra Portorož zanimiv z več vidikov, predvsem z naložbenega in zaposlitvenega. Investitorju daje možnost, da na trenutno neizkoriščenemu prostoru, ki ima veliko lokacijsko prednost in dobre prometne povezave z italijanskim in slovenskim trgom, ustvari center s široko ponudbo najrazličnejših storitev, vezanih predvsem na preživljanje prostega časa. Igralniško zabavišnega centra v obsegu in kvaliteti kot ga potrebuje Portorož oziroma slovenska obala v radiusu 300 kilometrov ni, oziroma so pomankljivi, z nepopolno ponudbo in ne na tako atraktivnih lokacijah kot je Portorož.

Igralniško zabavišni center Portorož bi bil pomemben akter pri prepoznavnosti in razvoju regije, saj bo pritegnil k sodelovanju tako gospodarske kot tudi negospodarske partnerje (kulturne in umetniške). Na ta način se bo povečala prepoznavnost celotne regije in neposredno povečala korist za vse uslužbence v verigi nudenja storitev. Nenazadnje bosta občina Piran in njena bližnja okolica zaradi povečanja števila delovnih mest in s tem dviga zaposlenosti ter možnosti za višje prihodke prebivalstva imeli možnosti za dodaten, predvsem dolgoročni razvoj, ki se kaže ne samo v gospodarski rasti, temveč tudi v izboljšanju infrastrukture, povečanju števila prebivalcev, gradnji nepremičnin in podobnem.

Ob vsem naštetem v svojem diplomskem delu ugotavljam, da je usmeritev obalnega turizma v smeri razvoja igralniško zabavišnega centra s celovito ponudbo edina prava pot, ki pelje obalni turizem v pozitivno smer.

LITERATURA IN VIRI

1. Casino Portorož d.d. (1995). *Monografija* (interno gradivo). Portorož: Casino Portorož d.d.
2. Casino Portorož d.d. (2010). *Letno poročilo podjetja Casino Portorož d.d.* (interno gradivo). Portorož: Casino Portorož d.d.
3. Eadington, W.R., & Doyle, M.R. (2009). *Integrated Resort Casinos*. Reno: Institute for the Study of Gambling and Commercial Gaming College of Business.
4. Gombač, S., & Brezovec, T. (2007). *Letala s sidrom: Hidroavioni v Portorožu in okolici*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
5. Istat. (2010a). Najdeno 18. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.istat.it/istat/organizzazione/sediregionali/friuli/>.
6. Istat. (2010b). Najdeno 18. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.istat.it/istat/organizzazione/sediregionali/veneto/>.
7. Istat. (2010c). Najdeno 18. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.istat.it/istat/organizzazione/sediregionali/emilia/>.
8. Istat. (2010d). Najdeno 18. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.istat.it/istat/organizzazione/sediregionali/lombardia/>.
9. Luin, D. (1998a). *Gostinstvo – del igralniško zabavišnega turističnega proizvoda*. Ljubljana: Nacionalno turistično združenje.
10. Luin, D. (1998b). *Igralništvo pomemben del slovenske turistične ponudbe*. Ljubljana: Nacionalno turistično združenje.
11. Luin, D. (2004). *Gaming organisation as strategic partner in development of a tourist destination*. Portorož: Turistica, Visoka šola za turizem.
12. *Mejniki v razvoju Casino-ja Portorož*. (2010, december). Najdeno 10. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.casino.si/sl/o_druzbi/mejniki_v_razvoju
13. *Opis občine Piran*. (2007, oktober). Najdeno 12. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.piran.si/index.php?page=static&item=80>
14. *Opis Portoroža in razvoj turizma v kraju*. (2009, maj). Najdeno 12. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.portoroz.si/portoroz-nekoc-in-danes>
15. *Predstavitev Casino-jev*. (2010, november). Najdeno 11. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.casino.si/sl/o_druzbi/predstavitev_casinojev
16. Sirše, J. (2002). *Razvoj turizma v občini Piran: strateške usmeritve, prostorska in programska opredelitev razvoja*. Portorož: Turistično združenje.
17. Sirše, J. (2006). *Celovit izračun ekonomskih učinkov igralništva v Sloveniji: celovit izračun ekonomskih učinkov igralništva v Sloveniji po metodologiji satelitskih računov za turizem*. Ljubljana: Mednarodni inštitut za turizem.
18. *Statistični podatki občine Piran*. (2010, december). Najdeno 18. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?id=119>
19. *Strategija razvoja iger na srečo v Sloveniji*. (2010, december). Najdeno 2. februarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.unpis.gov.si>

20. *Strategija razvoja v občini Piran 2009-2013*. (2008, november). Najdeno 15. januarja 2011 na spletnem naslovu http://www.portoroz.si/filelib/news/strategija_2013.pdf
21. *Trenutna turistična poudba v Portorožu*. (2010, december). Najdeno 12. januarja 2011 na spletnem naslovu <http://www.portoroz.si/default.asp?id=193>